

Posle pobede u Kumanovskoj bici nastavljeno je oprezno i usporeno napredovanje srpske Prve armije ka Bitolju što su iskoristili Turci da konsoliduju snage i pripreme se za borbu kod Bitolja

Ruski dobrovoljci u Bitolju, 1912.

Izvor: narodna biblioteka Srbije

POSLE pobede u Kumanovskoj bici nastavljeno je oprezno i usporeno napredovanje srpske Prve armije ka Bitolju što su iskoristili Turci da konsoliduju snage i pripreme se za borbu kod Bitolja. Srpska Vrhovna komanda, na osnovu obaveštajnih podataka, procenjuje da će turski komandant **Zeki-paša** organizovati odsudne borbe kod Bitolja, pa glavne snage upućuje pravcem Veles-Prilep, a Moravsku diviziju drugog poziva pravcem Tetovo-Gostivar-Kičevo.

{xtype_quote_right}

SARADNIK NEMACA

ROĐEN 1878. u Grockoj, Milan Nedić je 1904. završio Višu školu Vojne akademije. Tokom balkanskih ratova zaslužio je brojna odlikovanja i medalje za hrabrost. Njegova jedinica čuvala je odstupnicu srpske vojske u povlačenju preko Albanije, a 1916. bio je ordonans kralja Petra.

Nedić je postao armijski general 1930, a ministar vojske i mornarice 1939. godine. U vreme okupacije vodio je „Vladu nacionalnog spasa“.

Život je završio 1946. pošto je navodno izvršio samoubistvo u beogradskom zatvoru. Upravo su brojne kontroverze vezane za ratne godine i njegovu saradnju sa Nemcima.

Snažnim naletom, snage Prve armije savladavaju otpor turske odbrane na Babuni i otvaraju put ka Prilepu koji oslobađaju 5. oktobra. Komandant turskog 5. korpusa **Kara Said-paša** odlučuje da sledeću odbranu organizuje na alinačkim položajima, jakom prirodnom uporištu. Moravska divizija drugog poziva takođe postiže borbene uspehe: 30. oktobra oslobađa Tetovo, a 2. novembra Gostivar.

Feti-paša

, komandant turskog 7. korpusa povlači se na položaje ispred Kičeva. Pod naletom pukova srpske vojske turska odbrana je skršena i 5. oktobra oslobođeno je Kičevo.

Na alinačkom položaju, pogodnom prirodnom objektu koji odvaja Prilepsko od Bitoljskog polja, stacionirao se deo snaga turskog 5. korpusa i organizovao snažnu odbranu. Srpske snage su 6. novembra 1912. godine u oslobođenom Prilepu neoprezno paradirale ulicama grada uz pozdrave oduševljenog naroda, ne znajući da su na dometu turske artiljerije sa Alinaca. Snage Moravske i Drinske divizije prvog poziva, iako iznenadene, brzo se organizuju za borbu.

Pukovnik Pavle Jurišić Šturm, komandant Drinske divizije prvog poziva, munjevito reaguje i bez armijske zapovesti, naređuje napad na alinačke položaje. Obe srpske divizije odmah kreću u odlučni napad, a oko podneva im se priključuje i Konjička divizija pa zajedno, borbom prsa u prsa, savladavaju otpor turskog 5. korpusa čiji vojnici u neredu beže sa bojišta.

Srpske jedinice ostvarile su još jednu veliku pobedu u boju kod Alinaca, ali su imale i znatne gubitke. Iz Drinske divizije je izbačeno iz stroja 1.506 vojnika i 23 oficira. Ovde su ispoljeni visok moral i hrabrost vojnika i oficira.

Posle tih iscrpljujućih borbi snage srpske Prve armije zastale su na Šemnici i Crnoj reci radi odmora i popune, pripremajući se za predstojeće borbe u bitoljskom kraju. Zeki-paša rasporedio je u liniji sva tri svoja korpusa.

Proboj Milana Nedića [9]

Napisao Predrag Pavlović i Novica Pešić
Subota, 05 januar 2013 16:03

azmatrajući plan za proboj turske odbrane komanda srpske Prve armije donosi odluku da se jakim snagama napadnu položaji na Kiromarici, najačem topografskom objektu. Samoinicijativno, ali u duhu ove odluke, komandant Moravske divizije drugog poziva pukovnik **Milan Nedić** prelazi u napad 16. novembra, osvaja važne položaje i preseca tursku odstupnicu ka Resenu. Ulazeći duboko u turski raspored, zauzima Oblakovski vis, preseca komunikaciju Đalatski prevoj, što znatno utiče na dalji tok bitke.

Opšti napad glavnih snaga Prve armije započinje ujutru 17. novembra, a najžešće borbe vode se za Oblakovski masiv gde su Turci jakim snagama prešli u protivnapad. Prvog dana Bitoljske bitke Moravska divizija drugog poziva krajnjim požrtvovanjem zadržava osvojene položaje i time omogućava napad ostalih srpskih snaga. Moravska i Drinska divizija prelaze reku Šemnicu i pod jakom turskom vatrom razbijaju front turskog 7. korpusa. Dunavska divizija prelazi Crnu reku i prisiljava turske jedinice da napuste uporište Karoman.

Drugog dana Bitoljske bitke, uvođenjem turskog 7. korpusa nastavljaju se borbe na Oblakovskom visu i Đalvatskom prevoju, Moravska divizija drugog poziva uz pomoć dva puka Moravske divizije prvog poziva odsudno drži front. Drinska divizija prvog poziva rano ujutru prelazi u odlučni napad i do 15 časova primorava Turke da se u neredu povlače. U ovoj borbi poginuo je komandant turskog 7. korpusa **Feti-paša**. U nastavku je oslobođeno i Kukurečane, čime je probijen front turske Vardarske armije. Ratni uspeh postiže i Dunavska divizija prvog poziva probivši tursku odbranu kod Karomana i prisiljava je na povlačenje ka Bitolju.

Srpske divizije napredovale su na svim pravcima i umesto da svom silinom gone i unište snage Vardarske armije one uspevaju da se neopaženo izvuku ka Resen i Lerinu. Time je završena Bitoljska bitka koja je trajala tri dana.

Proboj Milana Nedića [9]

Napisao Predrag Pavlović i Novica Pešić
Subota, 05 januar 2013 16:03

U laskom u oslobođeni Bitolj 19. novembra 1912. godine, srpska vojska je ostvarila još jednu veliku pobedu u Prvom balkanskom ratu. Srpska vrhovna komanda pobedom u Bitoljskoj bici ostvarila je konačni ratni cilj: razbijena je turska Vardarska armija i proterana sa teritorije Makedonije. Posle mesec dana upornih, teških i krvavih borbi na Vardarskom vojištu za Srbiju je uspešno okončan rat.

Grčka vojska je ušla 9. novembra u Solun.

Oslobođenjem Bitolja nije realizovan turski ratni plan, a Vardarska armija je doživela potpuni poraz. U ovoj bici Srbi su imali 3.230 poginulih, ranjenih i nestalih od čega 30 odsto otpada na Moravsku diviziju drugog poziva, a kod Turaka je 9.300 izbačeno iz stroja, od čega je 6.000 zarobljeno.

(Nastaviće se)

Udruženje Srba „Nemanja“ priprema objavljivanje monografije o Balkanskim ratovima 1912–1913. godine. Monografija, koja će se pojaviti tokom 2013, sadržaće autentične zapise iz Balkanskih ratova, fotografije i dokumente koji potpunije osvetljavaju ovo poglavlje srpske oslobodilačke istorije.